

Maider Mendizabal, 40 urte pilotari lotuta

10-17

AURKIBIDEA

Iritzia Beatriz Rubio Perales **3**

Erakutsiz Ikasi Iker Galartza
Orixekoen galde-erantzunetan **4-9**

Asteko Gaia Mainer Mendizabal,
pilota zainetan **10-17**

Hitzez Hitz

Joxe Manuel Odriozola **19**

Iritzia Onintza Lasa **20**

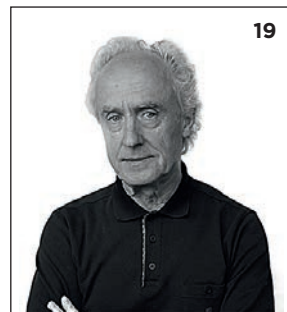
Balerdipetik I.Arin eta M.Jauregi **21**

Agenda **24-26**

Erreportajea Anonyme Popular,
Igor Elortzaren begietatik **27-29**

27-29

19

Azaleko irudia

Imanol Garcia Landa

ataria

URTEKO HARPIDETZA KUOTA: 90€

ATARIAK ez du bere gain hartzen aldizkarian adierazitako esanen eta iritzien erantzukizunik.

bai
erabiltzaile eta
lana euskaraz

Bikam

ARGITARATZAILEA: Tolosaldeko Komunikazio Taldea, SM **LEGE GORDAILUA:** SS-1323-2013 **TELEFONOA:** 943 65 56 95
KOORDINATZAILEA: Rebeka Calvo Gonzalez **KUDEATZAILEA:** Iban Urdapilleta Alkizaletxe **BEZERO ARRETA:** 943 30 43 46
WEBGUNEA: ataria.eus **POSTA ELEKTRONIKOA:** ataria@ataria.eus **IRRATIA:** 943 69 80 38 • 687 410 033 • 107.6 FM
PUBLIZITATEA: 661 678 818 • publi@ataria.eus

Tolosaldeko Komunikazio Taldea, SM:

Tolosaldeko gizarte eragileak

TOLOSALDEKO ATARIA diruz laguntzen duten erakundeak:

Udalak: Abaltzisketa, Aduna, Alegia, Alkiza, Albiztur, Altzo, Amasa-Villabona, Amezketza, Anoeta, Asteasu, Balarraín, Belauntza, Berastegi, Berrobi, Bidania-Goiatz, Elduain, Gaztelu, Hernialde, Ibarra, Ikaztegieta, Irura, Larraul, Leaburu-Txarama, Lizartza, Orendain, Oresa, Tolosa eta Zizurkil.

**BEATRIZ RUBIO
PERALES**
IRAKASLEA

Nolako egurra, halako ezpala

Garrantzia emozionaletik biologikotik baino gehiago duen arren, nire alabaren haurdunaldian, haren obuluak sortzen ziren bitartean, umetokian balizko biloba baten hazia izan nuela jakiteak indartu egin zuen ama-alabon arteko lotura berezi baten uste sendoa. Gorputz bakar baten barruan hiru emakume belaunaldi! Hori bai miraria eta ez Mariarena!

Aurkikuntza horri beste bat gehitu nion: gure gorputza osatzen duten zelulen atal bat, mitokondriak, amarengandik baino jasotzen ez direla jakitea. ADN-mitokondrialak soilik geronek seme-alabei transmititzen diegu. Ama beraren seme-alaba guztiek dute ADN-mitokondrial berdina; beraz, DNA proba batekin gure amaren arbasoak nondik datozen jakin genezake, eta horri esker, haren aldeko familiaren historia pertsonala ezagutu.

Kultura edo garaia edozein dela ere, beti dago elkarren arteko lokarri ikusezin bat, bederatzi hilabetez bizitza bat sortzeak betekotzen duena: bi emakumeren arteko konplizitate harreman berezi eta, askotan, adierazezina. Historiaren urtekarietan murgilduz, ama-alaba aparten istorio apartak aurki ditzakegu.

Flora Tristan eta Aline Chazal alaba. Amak, sozialista eta feminista aitzindaria, emakumeak parien artean paria izendatu zituen eta gizonei berdintasunaren aldeko borrokara batzeko eskatu zien. Amarengandik jasotako ideologia eta ezagutza ondarea funtsezko zutabe bilakatu ziren. Pentsaera nahiz jakintza horiek ezinbestekoak izan ziren semeak, Paul Gauguin margolaria, bizitza eta artea kolore distiratsuz zipriztintzeko.

Mary Wollstonecraft eta Mary Shelley. Wollstonecraften *Emakumeen eskubideen erreibindikazioa* obra feminismoaren sorrerako testutzat hartzen dute askok. Erditzean hil egin zen. Amaren ibilbidearen itzal luzea bizkarrean zuela, alabak, Mary Shellyk, istorio unibertsal eta betierekoa idatzi zuen: *Frankenstein*. Shelleyren semeak erre egin zituen haren esku zeuden obra guztiak, amak eta amonak feminismoarekin zuten harremanagatik ahalketuta. Patriarkatuaren itsutasunak bi emakume paregaberen argirik gabe utzi gintuen.

**«Gorputz eta DNA komun
batek eta historia
partekatu batek bereizi
eta bereziago bilakatzen
gaituen arren, denboraren
iragaiteak erakusten digu
gutako bakoitza
EME-KUME bakarra dela»**

Ama eta alaben arteko harremanari buruzko literatura asko dago: Vivian Gornick, Angelika Schrobsdorff, Elena Ferrante, Siri Hustvedt. Ama horiek guztiek arrastoa utzi zuten alabengan. Ama guztiok uzten dugu arrastoa alabengan: konplizitatea, jelsia, autoritatea, harrotasuna, itxaropenak, traizioak...

Nolanahi ere, gorputz eta DNA komun batek eta historia partekatu batek bereizi eta bereziago bilakatzen gaituen arren, denboraren iragaiteak erakusten digu gutako bakoitza EME-KUME bakarra dela.

«Jendearengan barrea eta negarra sortzea magikoa da»

IKER GALARTZA
AKTOREA

‘Ataria’-ko ‘Erakutsiz Ikasi’ proiektuaren barruan, Orixe Institutuko DBH 1B-ko ikasleok Iker Galartza elkarrizketatu dugu. Guztion artean prestatu ditugu galderak, baina esatari lanetan Oihane Malkorra, Elaia Lopitz eta Uxue Errondosoro aritu gara.

Orixe institutuko DBH 1Bko ikasleak

Iker Galartza pertsona ezaguna dugu eskualdean. Besteak beste, pailazo lanetan aritu da eta aktore moduan ikusi dugu hainbat film eta telesailetan. Gure Zirkua-ren sortzailea eta gidoilaria da. ETBn ikusgai dagoen *Irabazi Arte* telesail ospetsuan ere parte hartzen du.

2017an Gure Zirkua martxan jarri zenuten eta oso ospetsua egin da ordutik. Nondik sortu zen ideia?

Ez dakit, gauza horiek ez dira segituan bururatzen. Dakizueenez, Poxpolo eta Mokolo ibiltzen ginen herriz herri. Mokolo joan zitzaigun, eta gero saiatu ginen pixkanaka aurrera egiten lehengo dinamikari eutsiz, baina, Mokolo gabe, zentzua galdu zuela ematen zuen, eta zerbait berria egin behar genuela iruditzen zitzaigun, berriz ilusionatuko gintuena. Lehendik gustatzen zitzaigun zirkua, eta joaten ginen, gure opor egunetan. European zirku asko daude baina Euskal Herrian ez, horregatik pentsatu genuen zirku bat

sortzea ondo egongo litzatekeela. Frantzian zirku txikiak eta ikusten genituenean esaten genuen: «Egunen batean horrelako bat ekarriko bagenu eta Euskal Herrian zehar ibiliko bagina...». Ez baitago euskaraz zirkurik. Munduan badaude abizenari eus-ten dioten zirkuak baina nik banekien Galartza Zirkua ez zela aukera bat, batez ere herriari ekarpen bat egin nahi geniolako. Guk gure zirkurik ez dugunez, hortik atera zen Gure Zirkua izena.

Zirkuan hasi baino lehen zer lan egiten zenuen?

Orduan telebistan, antzerkian zein kalean lan egiten nuen; Poxpolo eta konpainiarekin nenbilen, eta beti lan ezberdinak egin izan ditut. Orduan horrelaxe nenbilen, alde batetik bestera, batzuetan pailazo, bestetan aktore, besteetan gidoilari. Lanik ez zitzaidan falta, gazte eta energiarekin. Azken bolada horretan kanpoan asko nenbilen, Sevillan-eta, grabaketak egiten. Eta nik hiru seme-alaba edukita, etxean gehiago

egon nahi nuen. Zirkua ekartzearena aitzakiatxo bat ere izan zen, lana Euskal Herrian ere finkatzeko. Orain hementxe nabil atzera eta aurrera, familiatik gertu.

Nola deskribatuko zenuke zirku bat?

Zirkua zerbait topikoa da, zirkua magikoa da, baina egiazkoa. Magia sortzen da karpa batean, ezer ere ez dagoen toki batean: belardia, lorategia, parkea edota aparkalekua. Zirku horren barrura etorriko dira milaka neska-mutil, gurasoak, aitona-amonak, ume txiki-txikiak... Azkeneko egunean, emanaldia bukatu, dena jaso, gurpil gainean dena muntatu, kargatu eta bazoaz beste herri batera. Atzera begiratzen duzu eta dena lehen bezala geratu da... Desagertu da. Hori ez al da magikoa? Zerbait berezia da, zerbait magikoa. Barrea, negarra sortu duzu jendearengan eta hori gauzarik handiena da.

Zer dio zure familiak zure lanbideari buruz?

Ume koxkor bat nintzenean, orduan jada pailazoke-

riak egiten nituen, eta gurasoek esaten zuten: «Ai, orain ere ari da». Gaur egun, poza hartzen dute, jarraitzen dudalako pailazokeriak egiten eta nire ogibide bihurtu dudalako hori: «Begira azkenean honek nola egin duen». Batzuetan amak, harro bezala begiratzen dit: «Zer ondo lker, asko pozten naiz gustatzen zaizuna egiten duzulako». Bestalde, nire umeak txikiak zirenean barre egiten zuten nirekin baina, noski, nire seme-alabak dira eta orain pixka bat koskortuta daudela, lotsatzen hasiak dira. Zirku barruan ez zaie inporta, nire ileordearekin eta aurpegia margoturik. Baina guraso guztiak bezala, agian eskolara iristen ari garenean, eta tontakeriaren bat egiten hasten naizenean: «Egon geldi aitatzxo, ea, ixildu». Hala ere, nik uste pozik daudela beraien aita duen ogibidearekin.

Erraza da zirkuari aritzeko partaideak bilatzea?

Ez da batere erraza. Batez ere ingurukoak izan behar badira. Hau Athletic eta Real bezalakoa da, Athleti-

cek bertakoak bakarrik ditu taldean, Realak fitxaketa batzuk egin behar izaten ditu atzerrian, taldea indartzeko. Guk ere dilemma hau izaten dugu. Euskal Herrian, herri txikia denez, zirkuko artistak ez dira asko. Orduan guk zirku indartsuago bat izan nahiko bage-nu, kanpotik jendea ekarri beharko genuke, eta orain arte ez dugu hori egin. Gertatu zaigu, agian, lesioren bat edukitzea eta denbora laburrerako kanpokoren bat hartu behar izatea. Gure nahia hemengo artistei lana ematea da. Bihotza eta arima jartzen dugu eta azkenean emanaldia ateratzen da baina ez da erraza. Egunen batean fitxaketak egin beharko ditugu, Rea-lak bezala.

Langile asko ibiltzen da zuekin zirkuan, ikuskizune-tan ikusten ez duguna? Garbitzailerik baduzue?

Ez, garbitzailerik zehazki ez. Erratza guk pasatzen dugu emanaldiak bukatzen ditugunean. Baina imaji-natu, batzuetan bi emanaldi segidan ematen ditu-gula. Orduan erratza pasa behar da eta denon arte-an egiten dugu. Batzuetan lagunak etortzen dira eta laguntzen digute, dena azkarrago egiten baita ho-rrela.

Ikuskizun bereziak egin izan dituzue. Horietako zei-netan aritu zara gustuen?

Denetan, azkenean gauza ezberdinak esperimenta-tzea da. Bertsolariak etorri zitzaizkigunean hasieran zalantza asko sortu zitzaizkigun ikuskizuna nola lotu adosteko. Baina, azkenean mimo guztiarekin presta-tzen duzu, sekulako lana hartzen duzu eta gero emai-tza ona dela ikusten duzunean poza eta satisfazioa sentitzen duzu. Gauza bera Gozategirekin.

Gure Zirkuarekin Euskal Herritik ateratzeko asmo-rik?

Printzipioz ez. Ametsak izaten ditugu. Batzuetan imajinatzen dugu Gure Zirkua barku batean sartuta, Argentinara bidean. Argentinako euskaldunentzat emanaldi batzuk egitea pentsatzen dugu. Barkua duen norbait prest egonez gero, Argentinara joan gaitezke.

Gustatuko litzaizuke animaliekin zirkuan ibiltzea? Zergatik?

Debate hau ez da sekula bukatuko; hemen ia erabat galarazi dituzte animaliak. Zirku bat magikoa izateko, publikoarengana iristeko, ez da animaliarik behar eta

guk hori demostratzen dugu, aste-bururo. Ez dugu foka bat behar; ikusi ditut fokak Badajozen zirku batean 40 graduan. Fokak ez du Badajozen egon behar kaiola batean beroak akabatzen, foka batek elurretan egon behar du, izotzetan, uretan... Animaliak eta animaliak

daude. Frantzian, esaterako, fokei ez diete baimenik emango, baina bai ordea hainbat etxa-abereri: zaldiei, adibidez. Hainbat zirkuatan zaldia hobeto zainduta egongo da zenbait baserritan baino: ondo orraztuta, bere ukuiluan, entrenamenduarekin... Pailazoak ezagutu ditut beraien txakurrarekin ikuskizunak eskaintzen; adibidez, arotxo bat jarri eta alde batetik bestera pasaraziz. Hori ikusita, askok eskuak burura eramaten dituzte. Baina, agian txakur horrek ez du Txindokira joan nahi eta sofán geratu nahi du lasai-lasai. Guk txakurra badugu baina ez da ateratzen pistán, zirkoa zaintzeko da.

Noizbait zirkuak utziko duzu? Eta pailazo lana?

Ez dakit Gure Zirkuak utziko dudán; horregatik da Gure Zirkuak. Nik ezin dudanean, edo indarrak bukatzen zaizkidanean, Gure Zirkuak hor egongo da eta baten batek jarraituko du harekin. Agian okindegi batean lana egin beharko dut edo gasolindegian batean, beste lan batzuk egin beharko ditut, baina horietan nire ogibidea zein den galdetzen badidate pailazoa naizela esango nuke.

Zeintzuk dira pailazo izatearen alderik onenak eta txarrenak?

Onena da lana amaitutakoan, dena ondo joan bada, umeei zurekin argazkiak atera nahi dituztela. Umeen begirada hori ikustea zoragarria da. Horrek asebetetzen zaitu. Gurasoek eskerrak ematen dizkizute egiten duzun lanagatik, esker oneko lana da. Zein da alde txarra? Denok bezala, guk ere egun txarrak ditugula. Batzuetan triste zaude eta hala ere ikuskizuna eskaini behar duzu. Beste egoera bat izan

«Batzuetan, imajinatzen dugu Gure Zirkuak barku batean sartuta, Argentinara bidean»

«Egunen batean fitxaketak egin beharko ditugu, Realak bezala»

daiteke, txiste batek grazia egingo duela uste duzunean eta ez duenean graziaz egiten; entseguetan horrela irudikatu duzu eta gero inork ez du barre egiten.

Telebista gidoilari moduan, antzerkian, zineman eta antzerkian aritu zara. Noizbait pentsatu al

zenuen lan horiek guztiak egingo zenituela?

Ez, baina bai pentsatu izan nuela lan hauetan ibiliko nintzela. Zuen adinarekin har hau sartzen joan zitzaidan. *Goenkale* idazten urteak ere egin nituen eta oso ondo etorri zitzaidan; gaztea nintzen, hogeitau urte nituen hasi nintzenean. Aktore bat ezin da geldik egon norbaitek noiz deituko zain.

Zer lan egin duzu gustukoen? Zergatik?

Denak gustatzen zaizkit, bakoitza bere momentuan. Baina egia da, gogorra dela zirkuarekin batera eta bestera ibiltzea zazpi hilabete eta erdiz. Antzerkian, adibidez, emanaldia hasi baino ordubete lehenago iritsiko naiz eta dena prest egongo da: arropak prest, dekoratuak jarrita, argiak bere lekuan... Eta zirkuak berriaz zer da? Bakoitzak bere arropak garbitu behar ditu, gero fokuak jarri behar ditugu, kaferik ez dago, euria hasi eta lokatza sortuko da, dena zikinduko da... Baina emanaldia ondo aterako da. Bi aldiz pozgarriagoa da lan gehiago kosta zaizulako eta lan gehiago egin behar delako. Hala ere, denbora luzean aritzean nekatzen hasten zara.

Nola hasi zinen aktore lanetan?

Txikitan eskolan mikrofono aurrean zerbait egin behar bazen, ni beti prest egoten nintzen. Gainontzeko gauza guztiak ahazten zitzaizkidan. Amak galdetzen bazidan: «Egin al dituzu etxerako lanak?». Nik antzerkia ikasi behar nuela esaten nion.

Zein izan da zure lehen pelikula? Eta telesaila?

Lehenengo telesaila *Goenkale* izan zen, egia da aurretik beste gauza batzuk egin nituela. Adibidez: Postariarena. Pelikulak ez ditut asko

egin baina lehenengoa *Gartzela* izan zen, Oñatiko talde batek egin zuen film laburra. Aktore gazte bat behar zuten eta *Goenkale*n nenbilenez joan nintzen. Poliki-poliki.

Gidoilari lanetan ibili zara. Horren adibidea da, 'Goenkale'. Zertan oinarritzen zinen gidoia idazteko? Bazenuen laguntzarik?

Telebistan inspirazioarentzat ez da tarterik izaten, kontratuak agintzen dute. Idazten nengoenean nagusia etortzen zitzaidan eta esaten zidan: «Pertsonaia horri kontratua bukatzen zaio otsailaren 15ean, baina agian hurrengo urtean deitu egingo diogu berriro». Orduan, zer egin asmatu behar duzu: pertsonaia bidaia batera bidali, desagertu dela esan... Laguntza behar izaten nuen. Horrelako gauzak ezin dira bakarrik egin.

Aurrera begira zer lan gustatuko litzaizuke egitea?

Lan honek ematen du aukera gauza ezberdinak egiteko. Orduan, beti zabalik gaude gauza ezberdinak probatzeko. Gauza berriek alerta pizten dute, aktibo mantentzen zaituzte. Horrela segitzearekin konforme nago.

Iaz arrakasta handia izan zuen 'Irabazi Arte' telesailak; eta jada bigarren denboraldia ikusgai dago. Pozik al zaude egindako lanarekin?

Bai egia esan, oso pozik nago *Irabazi Arte*rekin. Aurren ez daukat hainbesteko lan karga baina oso harro

sentitzen naiz horrelako proiektu batean parte hartzeagatik. ETBk horrelako apustuak egin behar ditu. *Go!azen* txikiagoentzako den bezala, nerabeak ere harrapatzen dituen produktua da hau. Oso pozik nago euskaraz horrelako produktuak sortzeagatik. *Irabazi Arte* ikusteko ez duzue plataformetara jo behar; etxean bertan dugun zerbait da.

Nola lortu zenuen 'Irabazi Arte'ko pertsonaia?

Zuzendariak deitu zidan. Entrenatzaile bat behar zela eta egingo ote nuen galdetu zidan. Zuzendariarekin beste proiektu batzuetan lan egin nuen, berak ezagutzen ninduen eta bazekien nola egiten nuen lan. Esperientziadun aktorea behar zuten. Aktore berri askorentzat lehenengo aldia zen: grabaketa batean trukoak ikasi behar dira, markak non dauden, non kolokatu, kamera non dagoen, denborak markatu behar dira... Hori kontuan izanik, zuzendariak niregan pentsatu zuen. Helduak eta gazteak nahastu zituzten... Gazteek azkar ikasten dute eta aurtengo grabaketa askoz errazagoa izan da. Oso pozik nago, gazteek oso energia ona ematen didate, indarra, ilusioa... Lanerako gogo handia ekarri dute.

Zuhaitz Gurrutxagarekin batera, 'Lehendakari Gaia' antzezlanarekin zabilta. Zer moduz doa?

Oso ondo egia esan. Zuhaitz Gurrutxagak *Herri Txiki Infernu Handi* programa utzi berri du, gauza berriak esperimentatu nahi dituelako. Niri ere ondo datorkit,

ATARIAN jarrita Go!erri eta Ur-ola Kostako Hitzaz egunkarietan toan

hilberriak • urteurrenak • eskertzak

Txikia: 130€ • Atarikideentzat: 65€
 Handia: 180€ • Atarikideentzat: 90€
 Eskertza: 80€ • Atarikideentzat: 40€

Eskelak • ataria@ataria.eus • Tel: 943 65 56 95

Astelehenetik asteazkenera 18:30ak arte hartzen ditugu. Ostegunetan 11:00ak arte hartzen ditugu.

batzuetan zirkuak nekatzen duelako. Proiektu batean itsututa zabiltzanean gauza asko ez dituzu ikusten, eta garrantzitsua da hortik ateratzea. Antzezlan hau gogo handiz hartu dut. Energia handia jarri dut urte hauetan zirkuak martxan jartzeko. Eta, uste dut zirkuak egonkor dagoela, bere bidea egin dezakeela ni hor gainean egon gabe. Antzerkia egitea gustatzen zait eta uste dut behar dudala.

Zenbat denbora pasatzen duzue telesail edo film bat grabatzen?

Dena bezala, ondo egiteko denbora asko behar da. Kapitulu bat grabatzeko, hamar bat egun behar dira. Baina astebetean grabatzen dira, jende guztiak ordu asko-asko sartzen ditu eta horrek nekea ekartzen du. Baina batzuetan aurrekontuak ez du ematen hamar egunerako. Izan ere, kamerak-eta garestiak dira. Madrilen, adibidez, diru asko badago, kapitulu bat hogeai egunetan grabatuko da.

Aktore lanetan lagun asko egin al dituzu?

Asko ez, ezagunak bai.

Zaila al da papera buruz ikastea?

Paperaren arabera izaten da, hizkuntzak ere eragina du. Biologo baten papera egiteko eta gainera gazte-

laniaz bada gehiago kostatzen zait. Euskaraz errazago moldatzen naiz. Orduak eskaini behar zaizkio; guri grabatzen dugun momentuagatik ordaintzen digute, baina etxean lan asko egin behar.

Jendeak kalean ezagutzen zaituenean nola erreakzionatzen duzu?

Ahal dudala beti kasu eginda. Mundu guztia ez dut ezagutzen baina jende askok ni ezagutzen nau, agian bezperan telebistan ikusi nauelako, edo antzokian ikusi nauelako eta kasu egiten didate. Nik erantzuten diet. Eta alabak askotan galdetzen dit: «Ezagutzen duzu?». «Ez, baina kasu egin du». Beste batzuk egin-dako lanagatik zoriondu egiten naute, eta gustura entzuten dira horrelakoak. Beste batzuek agian hobetzeko gauzak proposatzen dizkirate eta horiek ere entzun egin behar dira. Jendearentzat lan egiten dugu, onerako zein txarrerako.

Noizbait lanen bati uko egin diozu?

Bai, behin bakarrik, bortxatzaile baten papera egin behar nuelako. Agian beste momentu batean hartuko nuke lana, egia da aktoreok dena egiteko prest egon behar dugula, baina hiru ume dauzkate... Ez daukat paper agresiboak eta biolentoak egiteko gogorik, ez zait gustatzen beste baten paperean neure burua horrela ikustea.

Zer gomendio eman diezaiokezu karrera hasi berri duten aktore gazteei?

Gazteak garenean, iruditzen zaigu *super-onak* garela; gerora, orain ikusten ditut orain dela 25 urte grabatu nituenak eta lotsa pixka bat ematen dit. Hala ere, gaztea zarenean autoestimua goran izatea ona da.

Irratian egindako
elkarriketa osorik
entzungai
ataria.eus-en

IRAGARKI LABURRAK

Zure iragarki laburra argitaratzeko deitu **943 65 56 95** zenbakira, idatzi **ataria@ataria.eus** helbidera edo pasa ATARIA-ko bulegotik (San Esteban, 20. Tolosa). Iragarki guztiak **iragarkilaburrak.eus-en**.

«Ilusioz eta gogoz egitea da niretzat balio duena»

Odolean darama anoetarrak kirolean eta lehian aritzea. Pike sanoa du gustuko, eta horri eusten dio. Orain arteko bere kirol ibilbidea errepasatzeaz gain, emakume pilotarien inguruan hausnartu du.

Imanol García Landa Anoeta

Ia 40 urte daramatza Maider Mendizabalek (Anoeta, 1977) pilotari lotuta. Egun Anoetako Su-Berri klubean ari da. Tartean, beste hainbat kirolean aritu da; bere ikasketak eta lana ere kirolari lotuta egon dira. Pilotari moduan bere azken pilotakadak ematen ari dela dio, baina lehiatzeko grina du oraindik. Honela, berarentzat berria den kirol batean federatu da, lehiaketetan parte hartzen jarraitzeko: padelean.

Zure pilotari ibilbidearen amaiera gertu dagoela esan daiteke?

Aurtengoa izango da nire azken urtea pilotari bezala, %99an. Pilotarekin lotuta jarraituko dut, entrenatzailer lanetan, eta federazioak edo elkarte batek laguntzarik eskatzen badit hor izango naiz. Baina txapelketak jokatzeari aurtengo denboraldian utziko diot, maiatza inguruan.

Zer txapelketan zaude murgilduta?

Irailetik abendura bitarte Gipuzkoako Txapelketa izaten da, eta urtarrilean Euskadiko Txapelketa jokatu genuen. Ondoren, elite mailako Euskadiko Txapelketa jokatu dut eta txapeldun atera berri naiz.

Eta zer modalitatetan?

Palaz, gomazko paletan. Urte hauetan guztietan pa-

laz jokatu dut. Egia da Munduko Txapelketak-eta izaten direnean palak aldatu egiten ditugula, eta paleta argentinarra izeneko beste pala finago batekin jokatzen dugula, beste pilota batekin, eta gehiena trinke-tean. Baina normalean hemen Gipuzkoan, eta Euskal Herrian, gomazko paletan jokatzen dugu. Eskuz ere asko jokatu dut, txikitan eta orain dela gutxi arte, baina dagoeneko eskuz ez naiz aritzen. Larruzko paletan ere aritu naiz, Bizkaiko Foru Aldundiak antolatutako Bizkaia Open txapelketan, Bizkaia frontoian. Gonbidapenarekin izaten da, eta hasierako urtetan gonbidatu ninduten; orain badirudi zahartu egin naizela eta enbarazu egiten dudala, nahiz eta beti finale-ra iritsi... Euskal pilotako jokamolde askotan aritu naiz, baina egia da palaren barruan mota ezberdinak daudela, eta bakoitzak bere frontoi mota du.

Noiz hasi zenuen zure ibilbidea pilotan?

Oraintxe 45 urte ditut, 46 egiteko bidean, eta Anoetan sortu zuten lehenengo pilota eskolan parte hartu nuen. Zazpi urterekin eman nuen izena eta hamalau urte arte eskuz aritu nintzen, mutilekin. Hasieran pilota goxoarekin, gero toke erdikoarekin eta pixka bat tokekoarekin, takoak jantzita. Orduan mutilekin jokatzen nuen, eta urte batean Gipuzkoako Txapelketa jokatu genuen Tolosako San Esteban elkartearekin. Orduan klubaren artean jokatzen zen, eta klub bakoitzak infantil, kadete eta jubenil mailako bikote bana jarri behar zuen. Urte batean infantiletan ez zuten bikoterik-edo izango, eta Anoetara joan ziren, eta Aitor Landak eta nik baietz esan genuen. Oso txapelketa polita zen hura, Herriartekoa bezalakoa zelako, baina klubaren artean. Hamalau urte arte jokatu nuen, eta Tolosako Batzokia zenaren frontoian txapelketa bat antolatzen zuten urtero, eta hor askotan parte hartu genuen, eta finalera iritsi ere bai. Alkizan antolatzen ziren txapelketetan ere parte hartu genuen.

Nolatan utzi zenuen eskuz jokatzeari?

Mutilekin jokatzen nuen, baina iritsi zen adin bat neska eta mutilen arteko ezberdintasun fisikoa nabaria zena, pilota oso fisikoa baita. Oso ona izan eta teknika oso polita izan arren, pilotari ez badiozu jotzen, ez

baduzu lautik pasatzen, jai daukazu. Eta niri hori pasa zitzaidan: pilotari teknikoa naiz, ordu asko pasa ditut eta bi eskuak landu ditut, baina eskuz ari zarenean pilota eskutik aterako zaizu edo ez zaizu aterako. Pilotari profesioaletan ere ikusten da. Denak profesionalak izan arren, batzuei pilota eskutik ziztu bizian ateratzen zaie eta beste batzuei itsatsita geratzen zaiela ematen du. Beraz, bakoitzak bere gaitasunarekin ahal duen onena egin behar du.

Ez nintzen pilota eskutik azkar ateratzen zitzaion pilotari bat, eta adin bat arte ondo moldatu nintzen, baina hamalau urterekin edozein mutilek, nahiz eta ni baino txarragoa izan edo ezkerrik ez izan, bostera botatzen zuen eta nik laua ezin nuen pasa. Desesperatu egiten nintzen, ikusten nuelako indarrez baino ez zidatela irabazten. Hori oso gogorra zen niretzat, haserretu nintzen eta esan nuen ez nuela pilotan segituko. Momentu horretan Juan Carlos Otero zen gure entrenatzailea, bera palista profesionala zen, eta berarekin profesioaletan zebilen Altzoko Olanotar bati eman zion nire egoeraren berri. Hark kontatu zion bere arreba palan aritzen zela, orduan jakin nuen neskak palan ari zirela jokatzeko eta orduan hasi nintzen ni ere. Hamabost urterekin hasi eta orain arte.

Palan aritu zara, beraz, nagusiki zure ibilbidean.

Bai, batez ere gomazko paletan aritu naiz. Palan hasi eta handik sei hilabetera deitu zidan Espainiako hautatzaile batek, esanez urte horretan, 1993an, 22 urtez azpiko Munduko Txapelketa zegoela, eta pilotarien zerrendan nengoela. Joateko aukera izan nuen, baina trinketea zen eta paleta argentinarrekin. Ni Irurako trinketera bi aldiz joanda nengoen, baina lagunekin jokatzera, eta paleta argentinarrek eta horrekin erabiltzen den pilotak ez dute zerikusirik gomazko paletarekin. Munduko Txapelketan gomazko paleta ez da jokamolde ofizial bat, bestela askoz gehiagotan txapeldun izango nintzatekeen. Horretan askoz hobea naiz. Beraz, askoz meritu gehiago du zurea ez den jokamolde batean txapeldun geratzeak.

Jokamolde ugaritan aritu zara, beraz.

Diziplina anitzekoa izan naiz. Frontballean ere jokatu

dut; eskuz jokatzeko da baina beste pilota batekin, eta lehenengo edizioan Espainiako Txapeldun izan nintzen. Nik argi nuen jokatu nahi nuela, berdin zen zertan. Euskal pilota orokorrean gustatzen zait. Zesta puntan ari dira orain neskak, eta nik garai batean jokatu nahi nuen, baina amari esan nionean nire asmoa zein zen, ezezkoa eman zidan, asko balio zuelako horrelako zesta batek. Eta hori bakarrik falta zitzaidala esan zidan, beste modalitate batean hastea. Orduan ere kirol gehiagotan aritzen nintzen. Gaur egun ematen du ezin dela, baina nik hiru kirol federatu batera egiten nituen. Asteburuan ero baten moduan ibilita, baina ni gustura, eta hori da garrantzitsuen.

Zure ibilbidea, zure lorpenak, zerrendatzen hasiz gero, ez genuke bukatuko. Munduko, Europako eta Espainiako txapelduna izan zara. Zein da zure lorpenik bereziena?

Munduko Txapelketa bat lehenengo aldiz irabazi nuenekoa. Gurea ez den jokamolde batean, eta Argentinaren kontra jokatzeko duzunean, kontuan izanda, beraiek batez ere paleta argentinarrean aritzen direla; edota Iparraldekoen aurka jokatzekoan, beraiek trinketlariak direla kontuan hartuta eta guk frontoian jokatzeko dugula... 1993an 22 urtez azpiko Munduko Txapelketan hirugarren geratu ginen, gero 1997an Arnedon egin zen beste 22 urtez azpiko Munduko Txapelketara joan nintzen eta hor ere hirugarren egin genuen. 1997an egin zen Munduko Kopa lehenengo aldiz, eta hor ere hirugarren, eta azkenik, 1998an, lortu genuen finalera iristea, eta Munduko Txapeldun izatea.

Ikaragarria izan zen, batez ere ez zelako gure jokamoldea. Selektzioko beste kide batzuk kexatzen ziren Iparraldekoen aurka jokatu behar genuelako, eta nik esaten nien horraino iritsi baginen eta ahal izan genuen dena entrenatu bagenuen, geure buruan sinistu egin behar genuela. Pilotari onak ginela esaten nien. Nik pertsonalki milaka ordu pasa ditut entrenatzen, eta badakit zer gaitasun dudan. Munduko Txapelketa batera joaterakoan duzun onena eman behar duzu, eta zuregan sinistu behar duzu, bestela jai duzu. Tx-

pelketa lortu genuenen, beraz, mentalki ere gorakada bat izan zen. Berezia izan zen txapelketa hura irabaztea.

Beste bat aipatzekoa, eta gainera hemen eskualdean izanda, eskuz mutilekin jokatzen irabazi genuen Alkizako txapelketa. Luis Mari Sorarrainek zeraman pilota kontua, eta bera hasi zen txapelketa antola-

2018an jokatu zuen azkeneko Munduko Txapelketa, Bartzelonan.

tzen. Aitor Landak eta nik parte hartu genuen, eta finala irabazi genuen. Berezia izan zen, ez zelako mutilen aurka partida bat irabaztea, txapelketa bat irabaztea baizik.

Munduko Txapelketan zenbat aldiz parte hartu duzu?

Denera, Munduko Kopak ere kontuan hartuta, hamahiru edo hamalautan. Lehen, Munduko Kopari Munduko Txapelketari baino garrantzi gutxiago ema-

ten zitzaion. Baina garai hartan Munduko Txapelketan edozein selekziok parte har zezakeen, eta Munduko Kopan lehenengo hirurek eta kopa bera antolatzen zuenak parte hartzen zuten. Beraz, kopara joatea onenen aurka jokatzea izaten zen. Hala ere, jendarteak pentsatzen du Munduko Txapelketa maila altuagokoa dela.

Erronkak gustuku dituzu, baina presioak kikiltzen al zaitu?

Gustatu egiten zait; gero eta aurkari handiagoa izan, orduan eta oldarkorragoa bihurtzen naiz. Orokorrean, ez dit presioak eragiten, baina izan ditut urduritasun handiko partidak. 1997an Arnedon (Errioxa, Espainia) gertatu zitzaiguna da horren adibidea: finalerdia Mexikoren aurka genuen, eta irabazteko modukoa zen, ni orduan aldea sortzen nuelako. Baina oso urduri jarri nintzen, eta ezin nuen besoa askatu. Hori hasieran gertatzen bazaizu, normalean tantoak aurrera egin ahala askatzen joaten zaizu. Ba niri hasieratik bukararaino gertatu zitzaidan. Ez nintzen gai izan pilotakada bat jotzeko besoa solte nuela. Oso gaizki pasa nuen, nahi eta ezin aritu nintzelako. Hori izan da urduritasun aldetik izan dudana partidarik okerrrena.

Entrenatzaile eta hautatzaile bezala ere, neure buruari galdetu izan diot zer egin nezakeen pilotariak bere onena emateko. Askotan ezin da ezer egin; gainera, prestaketa psikologikorik ez da egiten, gaur egun lehen baino zerbait gehiago egiten bada ere.

Orain gutxi izan da Miarritzen Munduko Txapelketa. Jarraitu duzu?

Nire ilusioa zen bertan azkenengoz Munduko Txapelketa jokatzea, baina Espainiako selekzioan azkenaldian gertatzen diren kontuekin... Dagoeneko ez ditut hainbeste tontakeria aguantatzen. Gaur egun prestaketa guztia fisikoa lantzea eta dieta egitea da, eta oso gutxi entrenatzea. Esaten dute Munduko Txapelketara joan nahi baduzu eta trinketea jokatzea, baina hemen ez dago txapelketarik trinketea. Orduan zer egin beharko genuke, hemengo txapelketak utzi? Azkenean lau gara, eta ez badugu parte hartzen...

Gure egoera ez da hain erraza, horregatik aritzen gara jokamolde ezberdinetan jokatzen.

Azken urteetan gehiegikeria izan da. Presio handia sartzen dute, pisua jaitsi behar dela esanez; aurreko Munduko Txapelketan prestatzaile fisikoari bidali behar zenion egiten zenuen ariketa fisikoa, pultsazioak, egunero pisatu... Nik esaten nien ea zer pentsatzen zuten, ez ginela hortik bizi horrelako exigentzia maila eskatzeko. Bartzelonako 2018ko Munduko Txapelketarako, nahiko sakrifizio egin nuen, eta oraingorako azken Munduko Txapelketa bat jokatzearen ideia hori gustatzen zitzaidan.

Baina azkenean ez zenuen parte hartu.

Asmoa berriz trinketara bueltatzea zen, 2014an eta 2018an Munduko Txapelketak paleta argentinarrarekin baina frontoian jokatu nituelako. 30 metroko frontoian atera zuten modalitate berria emakumeentzat, binaka. Baina 2022ko Munduko Txapelketarako jokamolde hori buruz buru jarri zuten, eta, ni ez nintzen ariko 44 urterekin 20 urteko baten aurka korrika txoro bat bezala... Trinketean aukera gehiago nituen, eta hitz egin nuen trinketeko hautatzailearekin. Espainiako Txapelketan parte hartu nuen, finalera iritsi ginen eta bigarren geratu ginen. Baina nik urte asko neramatzan trinketean entrenatu gabe, eta pentsatu nuen: «Sakrifikatu behar dut entrenatzeko, eta hori ez zait hainbeste axola, baina gero hainbeste exigentzia eta jarrera horiekin...». Eta azken unean erabaki nuen ez nuela saiakera egingo. Bestela banekien uda

guztia pasako nuela borrokan jende horrekin, eta ez nuen erotuta bukatu nahi.

Beraz, ez nintzen joan, eta ikusle bezala egon nintzen, eta inbidia pixka bat pasa nuen. Jendearekin egon nintzen, eta gerora pentsatu nuen ondo egin nuela, ez zelako giro onik izan. Ez zen erraza izan erabakia, buelta asko eman nizkiolako buruari. Hor geratu nintzen, nire azken Munduko Txapelketa hori jokatu gabe; baina bizitzak aurrera jarraitzen du, beste gauza batzuk egingo ditut, eta aukera badut beste

Munduko Txapelketa bat ikustera joateko, joango naiz.

Pilotaz kanpo ere beste kirol batzuetan aritu zara. Kirola barruan daramazu.

Bai, gustatu egiten zait, eta lehiaketak gustuko ditut. Beti izan dut kirolarentzako gaitasuna, eta edozer gauza probatzen nuen, gustatu egiten zitzaidan eta gero entrenatu egiten nuen. Astean behin bakarrik entrenatuta, ona izan nahi baduzu, hamar aldiz jaio beharko duzu, bestela ez dizu denborarik ematen. Urte batzuetan iraupen eskia egiten nuen, eta tenisean ere ibili nintzen urte pare batez. Pilotan eta areto futboleant aritu naiz gehien. Areto futboleant Shanti Kirolak taldean egon nintzen, gero Laskorainen; 18

urterekin joan nintzen heziketa fisikoko lizentziatura ateratzera, eta Arabako unibertsitate taldean parte hartu nuen. Esan nien parte hartu nahi nuela, baina pilotan ere jokatzeko nuela. Ostiraletan etxera joango nintzela esan nien eta egun horretan pilotako partida jarriko nuela, eta gero larunbatetan, etxeko partidak zirenean joango nintzela jokatzera. Gainera, garai horretan, igandetan, lan egiten nuen taberna batean, beraz, ero moduan ibiltzen nintzen.

Horrez gain, Tolosan Kaxkardi izeneko piraguismo talde bat izan zen, emakumeek sortua. Ikastaroak ematen zituzten, eta Txaramara joaten ginen ikastera. Gero begirale egon nintzen hor urte luzez, eta ondoren Kaxkardiren ardura ere izan nuen beste pertsona batekin batera. Ez naiz aditua, baina hor ere ondo moldatzen nintzen. Atletismoan eta errugbian jokatzeko proposamenak ere izan nituen, baina federatu moduan asteburutan bi edo hiru kirol egitea nahiko lana bazen, imajinatu beste batean sartzea.

Jarduera Fisikoaren eta Kirolaren Zientziak ikasi zenuen; lanean ere kirolaren inguruan aritu zara.

Bai, lizentziatura egiterakoan Gipuzkoako Pilota Federaziotik deitu eta nire gelako bat eta ni kontratatu gintuzten. Teknikari gazte talde bat aritu ginen ideia arraroekin. Ikusi gintuztenean frontoian, lurrean koa-

dro batzuk markatzen entrenamenduak egiteko, jendeak aluzinatu egiten zuen: «Pilota pilota da», esaten ziguten. «Jokatu eta puntu». Horiek ere pasa genituen, eta hamahiru urte egon nintzen Gipuzkoako Federazioan. Hasieran eskola kiroleko koordinatzaile moduan, eta gero eskuzko teknifikazio proiektu bat sortu genuen. Euskal pilotako lehen irakaskuntza prozesua ere sortu genuen, eskuan oinarrituta, baina gero edozein jokamoldetan erabili daitekeena. Lau urteko lan bat egin genuen, foru aldundiak eskatuta, eta gaur egun irakaskuntza prozesu hori da unibertsitatean erakusten dena.

Emakume pilotari proiektuan ere aritu zinen.

Federazioak 2004an *Emakumea Pilotari* proiektua jarri zuen martxan, eta helburua zen emakumezkoen artean pilota bultzatzea, bai eskola kirolean, bai arlo federatuan, eta baita aisialdiko kirolean ere. Lehen urtetan arrakasta handia izan zuen, baina federazioari beti berdina gertatzen zaio, gerora proiektuak indarra galtzen duela klubak esku uzterakoan. Euskal pilotan klubak oso txikiak dira. Badaude handiagoak baina hau ez da futbola. Pilota oso prekariora da, eta askotan pertsona bera aritzen da entrenatzaile moduan, eta baita ordezkari, presidente, epaile eta komunikazio arduradun gisa ere.

Beste lan batzuetan aritu zara, pilotaren munduaz aparte.

2013an federazioa utzi nuen. Krisia etorri zen; federazioak diru laguntzekin funtzionatzen du, eta pila bat jaitsi ziren. Garapen pertsonaleko gaietan hasi nintzen. Kirol psikologia eta horrelako gaiak beti interesatu zaizkit. Psikologiarekin lotutako ikastaroak egin ditut, bioneuroemozioko master bat ere egin nuen, eta Txitxi Orbegozorekin batera *Me reto 100 días* izeneko programa jarri genuen martxan; Tolosaldean arrakasta izan zuen. Pertsona bezala garatu ahal izateko eta zure bertsio onena emateko programa bat zen, ehun egunekoa, garapen fisikoa, nutrizioa eta garapen pertsonala lantzen zen bertan. Horrekin hasi ginen, lan asko egin genuen eta asko ikasi ere. Gero, salto egin genuen Internet bidez zabaltzera.

Maidier Mendizabal pilotaria omendu zuten, 2017an. **A. IMAZ**

Ondoren, orain pare bat urte, pilota federazio-
ra bueltatu nintzen, teknikari bezala gauza puntualak
egiteko, eta gaur egun Ekotalo proiektuan nabil. Ho-
rrez gain, garapen pertsonaleko kontu batzuekin ere
ari naiz. Nire saioak ezberdinak dira. Pilota munduko
bezeroak izan ditut; saioak frontoian egiten geni-
tuen. Aurrena beraien arazoak entzun, laguntzen
saiatu, eta gero frontoian entrenamendu bat egiten
genuen. Azkenean, dena burua da, kirolean ere dena
burua da. Kirol psikologian master bat egiten hasi
naiz, gauza batzuetan hobetu dugu, baina gaur
egungo gazteek oso zail dute; alor psikologikoa beti
oso garrantzitsua izan da, baina gaur egun are eta
garrantzitsuagoa da. Gaurko umeei dena egiten die-
gu, tonto bihurtzen dira, ez diegulako euren kabuz
gauzak egiten uzten. Alor honetan, gauza interesga-
rriak daude egiteko.

Emakume Pilotarien Elkartearen sorreran parte har- tu zenuen 2019an. Nolakoa izan zen prozesua?

2017 inguruan hasi ziren komunikabideak emaku-
mezkoen eskuzko jokamoldea bultzatzen. Gizonezko
enpresari batek martxan jarri zuen orain famatu egin
den Emakume Master Cup txapelketa. Horrek indarra
hartu zuen, eta diru laguntzak lortu zituen Laboral
Kutxatik, eta baita hainbat udalerritatik, bertan jaial-
diak antolatzeko. Interes mediatiko hori medio, dirua
mugitzen hasi zen, eta dirua pilotarientzako bakarrik

ez, diru hori pilota estruktura itxuroso
bat prestatzeko erabili zitekeen... Baina dena txapel-
keta horrentzat eta enpresa baten onurako erabil-
tzen ari zen. Pilotariok ez genuen ezer irabazten: As-
torek galtza batzuk, Mizunok zapatilak, eta finala ira-
baziz gero, 200 euro. Finala izan bitartean Bizkaian
jokatzen baduzu, joan-etorria 60 euro kostatzen zai-
zu... Nolabait negozio bat sortzen ari zen, eta prota-
gonistak pilotariak ginen, baina guk ez genuen pisu-
rik. Bikoteak edozein modura osatzen ziren, eta
lehiaketa sistema bera ere interesen arabera. Eta guk,
emakume pilotariok, nolabait gure iritzia emateko,
eta gure pisua izateko, denak bateratzeko asmoare-
kin sortu genuen Emakume Pilotarien Elkartea.

Zein izan da elkartearen garapena?

Indarrarekin hasi ginen, interes mediatiko bat baze-
goelako. Pertsonalki ere banuen hor nire borroka: 28
jokamolde daude euskal pilotan, eta denak dira pilo-
tariak, ez bakarrik eskuz jokatzen dutenak. Udallerrie-
tan pilota jaialdiak egiterakoan, eskuzko modalitate-
an izan behar dutela diote, baina kontuan izan behar
da palan Munduko Txapelketak daudela. Horren in-
guruan izan ditugu gure eztabaidak. Bestalde, Mas-
ter Cupeko antolatzailearekin hitz egiten hasi ginen,
eta esan genion pilotari onenak nahi bazituen, hori
ordaindu egin behar zela. Erantzuna izan zen orduan
denei ordaindu beharko ziela... Azkenean, pilotari ba-
tzuk kobratu gabe ere jokatzeraz joan ziren. Nik urte

«Gure artean ez gara gai izan adostasun batera iristeko, eta ados gaudenak ez dugu jakin izan behar bezala lan egiten»

asko daramatzat pilotaren munduan, eta nazkatuta nago. Herri bateko festetako partidara joaten zara eta mutilei gutun-azala ematen diete, dirua-rekin, eta gero afaria edo ardo botila bat, eta neskei ardo botila eta gazta erdi bat eta eskerrak. Nik horrelako partida asko jokatu ditut, urte askoan, eta horregatik iruditzen zitzaidan indarra egiteko une bat zela.

Zein da gaur egungo egoera?

Gauza pila bat elkartu ziren. Gazteak ez ditu gauza zail horiek bizi izan, eta aluzinatu egiten du kamiseta bat ematen bazaio, telebistan atera eta aurkezpen bat egiten bada; iruditzen zaio sekulakoa dela. Orduan, gure artean ez gara gai izan adostasun batera iristeko, eta ados gaudenak ez dugu jakin izan behar bezala lan egiten. Ni nazkatu naiz, eta elkartea uzteko asmoa dut. Batzuk atera ziren elkartetik eta Ados Pilota elkartea sortu zuten. Hauek eskuzko klub profesionala sortzeko asmoz daude, baina zer esan nahi du profesional izatea? Nik ez nuen horrela ikusten, eta beraiek hor jarraitzen dute, ahal dutena egiten. Beste pilotari batzuk bere kasa aritzen dira, eta Master Cup txapelketan parte hartzen dute, enpresari horren inguruan. Azkenean, oso gutxi gara, eta denak sakabanatuta gaude. Niri pena ematen didana da denok batera indarra egin dezakegula, eta saiatu gaitzkeela estruktura bat osatzen.

Zer etorkizun du emakumezkoen pilotak?

Gutxi gara pilotan aritzen garen neskak, eta gainera denak jokamolde ezberdinetan zabaltzen bagara, ez dago nahikoa txapelketa itxurosoak egin eta jarraipen bat izateko, urte luzez. Palak hori eskaintzen zuen, baina dirudienez pala ez da interesekoa. Nesken gehiengoa palaz aritzen da, baina gero komunikabideetan bultzada eskuari ematen zaio. Urtean bi txapelketa jokatzen dira, bakoitzean hiru partida, eta ez dago bes-

terik. Hori da dagoena, ez saltzen dena. Denborak esango du gaur bizi duguna zabaltzen doan ke moduko bat den, edo beste zerbait indartuagoa den.

Baina, eskuzko modalitatean oinarri bat ez badago... Ezkorra naiz. Saiatu naiz urte hauetan guztietan laguntzen, beti egon naiz laguntzeko, nire ingurura etorri den edozein

neskari lagundu diot, erakutsi diot, baina jada nekatu egin naiz, eta momentu honetan pilota uzteko arrazoi nagusia hori da. Gurditik tira eta tira aritu naiz, eta zertarako? Azkenean bakoitzak nahi duena egiten du. Pilota oso berezia da: taldean entrenatu behar duzu, baina gero jokatzeko oso indibiduala da.

Pilota utziko duzu lehiaketari dagokionez, baina beste kirol batean lehiatzen jarraituko duzu.

Zahartzen ari naiz, eta nire esprintak eta nire saltoak ez dira lehengokoak... Entrenatzaile bezala jarraituko dut; niretzat pasio bat da, eta erraz ateratzen zait entrenatzaile izatearena. Orain beste kirol batean hasi naiz, padelean. Familia bat duzunean zaila da bi kirol federatu egitea. Padela oso dibertigarria da, maila pila bat daude, eta nire lekua bilatu nahi dut. Federatu naiz dagoeneko, torneo bat jokatuko dut eta ea zer moduz doan. Lehiatzea gustatzen zait, pike sanoa. Hori denok ikasi beharko genuke: kirola lehia da, eta saiatu behar duzu irabazten. Eta galtzen baduzu, ez da ezer pasatzen. Bizitzeko modu bat da; niri gustatu egiten zait kirola, pikatu egiten naizelako. Padelean nire erronka maila igotzea da eta,

horrez gain, asmo zehatz batzuk ere baditut. Beteranoen euskal selekzioa badago, eta bertan sartu nahi dut, batera eta bestera bidaiatu ahal izateko. Ilusioz nago. Ia 46 urterekin padelean hasiko naiz lehiatzen, eta ematen du hamabost urte ditudala. Ilusioz eta gogoz egitea da niretzat balio duena.

«Ia 46 urterekin padelean hasiko naiz lehiatzen, eta ematen du hamabost urte ditudala»

Hauek dira Gipuzkoarako eraikitzen ari garen etorkizunerako oinarriak. Gure ekonomia indartzeko, pertsonak babesteko eta gure ingurumena zaintzeko lanean ari gara. Gure etorkizuna orain hasten delako.

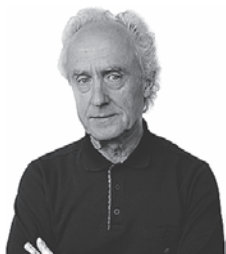
Etorkizuna *Orain.*

etorkizunacraikiz.eus

Gipuzkoako
Foru Aldundia

ETORKIZUNA
ORAIN

**JOXE MANUEL
ODRIOZOLA**
GALTAUNDIKO
KIDEA

Altzoko ohiturak eta pasadizoak

rrialde hauen irakurleak dagoeneko badaki, seguru asko, Altzori buruzko liburu bat idatzi dutela Fernando Hualdek eta Joseba Urretabizkaiek: *Altzo: mila urte, mila oroitzapen* (2021). Joxemi Saizarrek euskarara ekarria, eta ez nolanahi ekarria. Ez da Altzori buruzko liburu bakarra, ordea: Manu Olano Jauregik ere

idatzi baitu beste bat, aski interesgarria, gainera: *Itzaletik argira, hauek ere badira: Altzo 1936-45* (2022). Gaurkoan lehen dabilen liburuko kontu eta istorio batzuk.

Aletu ditzagun liburuko kontu eta istorio batzuk.

Gure guraso eta arbasoen bizimodu latzak haienganako miresmena baizik ezin du sortarazi gudan: «Iturria gure etxe eta baserrietan ireki eta ura aterako da. Logikoa eta normala ikusten dugu. Hala ere, 'mirari' hori Altzon gertatzen da duela hamarkada batzuetatik hona; berrogeiko hamarkadatik (XX. mendea) atzera pentsaezina zen hori; beraz, imajina dezagun une batez nolakoa izan zen gure arbasoen bizimodua baserrietan urik gabe, hau da: arropa etxean garbitu ezinik, normaltasunez bainatu eta garbitu ezinik, higiene pertsonala mimatu gabe». Argindarrak beste horrenbeste esan liteke, agian.

Erlijoaren itzal luzea. «Bada oraindik ere gurutzearen seinalea egiten duena etxetik irtetean, edo ogia hasi aurretik bere gainean gurutzea egiten duena, oraindik otoiitzen bat entzuten da oheratzerakoan, eta oraindik erramu bedekatuaren adarrek desafio egiten diete gaiztakeriei baserrietako ateetatik».

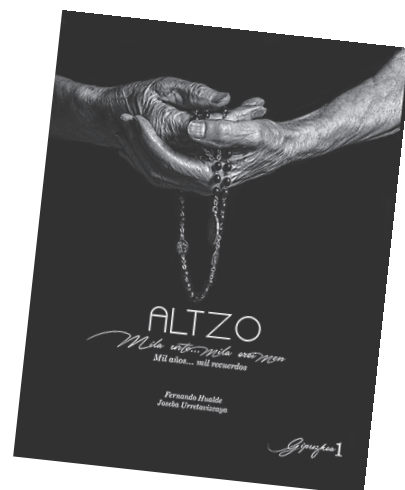
Gerra garaiko kontuak. «Oraindik gogoratzen naiz soldaduak ganbaran sartu eta goitik behera miatu zutenean, ezkutututako norbait ote zegoen. Bederatzi urte nituen; dena begiratzen zuten, eta zerbait harrapatzen bazuten, hartu eta eraman egiten zuten; tiroketa bat ere izan zen, Altzoko menditik baselizarantz tirokatzen zuten, eta ni behiak zaintzen eta tiroak entzuten» (Joxepa Gorostidi).

Sanz familiaren automobil dotoreak ziren gure haurtzaroko lilura-iturri, eta familia horixe zen hain zuzen Altzoko Caolin-Eder meategiaren jabe. «Zonaldea biziberrituko zuen» baina nahigabea eta meategiaren gaineko baserriarrentzat amets gaiztoa ere ekarri zuen. «1935eko urtarrilean Altzoko hiru bizilagun harrizko bloke batek zapaldu-ta hil ziren lan istripu batean [...]. Lurpeko galeriak ondo eutsita ez egotearen ondorioz lurra fisikoki irentsi zituen bi baserri».

Oraindik euskaraz egiten omen dute amets altzotarrek. «Euskaraz *Agur Maria* errezatzen zuten, euskaraz txistuaren eta danbolinaren erritmoan abesten eta dantzatzen zuten, euskaraz lan egin eta sufritu egiten zuten, eta ondo pasatzen zuten, eta sentitu, eta amets egiten zuten. Orain gertatzen den bezala».

Azkengabeko dolua. «Elizara joateko, amak galtzerdiak, zapatak, gona beltz luze bat janzen zituen, mantelinarekin beti, eta dena beltza. Amona ere ezagutu nuen mantelinarekin, eta alarguna zenez gero, mantelina itxi-itxi bat zeraman; garai hartan, alargunak doluz janzen ziren bizitza osorako» (Mari Carmen Unsain).

Azken bidaia. «Baserri bakoitzetik elizara joateko bide bat zegoen, eta pertsona bat hiltzen zenean, beti joaten zen kaxarekin, oinez eta bizkarrean, bide horretatik; ez zen inoiz bidezidorrik hartzen, bidea errespetatzen zen. Lehenik akolitoa joaten zen parrokiako gurutzearekin, gero apaiza eta haren atzetik segizio guztia» (Andres Agirre).

Patxadari buruzko gogoetak

**ONINTZA LASA
ARTEAGA
TOLOSARRA**

Martxoan badoa, udaberri usaia dario aireari eta Zea Maisen *Negua joan da ta* neure buruan bueltaka darabilt, epeltasuna neguko hotzaren aldean gus-tukoagoa dudalako. Etor bedi, beraz, azkar!

Hilabete honek ere badu denboraren neurketa honetan beste mugarri bat. Ordu aldaketa. Udako ordu-tegiak gidatuko ditu hurrengo hilabeteak. Egunak lu-zeagoak izango dira. Bai ederki, etor bedi hura ere, azkar!

katutako betebeharren zerrenda amaigabeak. Azkar, bata bestearen atzetik. Eta zenbat eta gauza gehia-go egin orduan eta efizienteagoa da pertsona; ez na-gia. Beraz, kasu honetan eta batzuen begiradapean, denbora tarte batean zenbat eta gauza gehiago egi-teak baliotsu egiten du pertsona.

Eta hara non, azkenaldian zaintzari buruzko gogo-eta ezberdinak partekatu ditugu; hau da, egoki egite-kotan ordulariaren menpe erabat ez egotea eskatzen duen lan edo eginkizuna. Balio handiko zeregina ino-laz ere.

Lagun edo kide batekin konfiantzazko eta konfi-dentziatzko arratsalde osoa eta bileraz bilera edo ekintzaz ekintza beteriko arratsaldea, epe bera dira.

«Hezkuntza emozionalari, gure barneko begiradari ustez garrantzi handiagoa ematen zaion arren, irudipena daukat orokorrean eta oraindik ere, ekintza ezberdinen pilaketak ematen diola denborari zentzua»

Denboraz gozatu orde, askotan pertsona askok etorkizuna, iritsi orduko irentsi egiten du(gu). Digestiorik egin gabe, prozesatu gabe, konturatu gabe. Presaka.

Guztiari etekina atera behar zaion garaiak bizi ditu-gu. Denbora ere «probestu» egin behar da. «Egon hadi lo eta jango dek mehe» ezagunak, alferkeri eta nagikeriari buruzko balorazio zehatza ematen digu. Zer esan nahi du ordea lo egoteak?

Hezkuntza emozionalari, gure barnerako begirada-ri ustez garrantzi handiagoa ematen zaion arren, iru-dipena daukat orokorrean eta oraindik ere, ekintza ezberdinen pilaketak ematen diola denborari zen-tzua: ikastaro, hitzaldi, kirol jardunak, lanaldia eta az-ken batean, norberaren lehentasunen barruan maila-

Baina bizipena oso ezberdina da. Zeinen erlatiboa den denboraren kontzeptua bi kasu hauetan. Nork atera dio arratsalde horri etekin hobea? Subjektiboa, inondik inora.

Badoa negua, eta joango da udaberria. Badoa denbora. Zertarako erabili nahi dugun gure esku dago. Maiz kontraesanetan topatzen dut neure bu-rua. Etorkizun hurbila erakargarriagoa izango dela-koan eta prest egon behar dudalakoan, ezinegona sumatzen dut; presa. Eta aldiz patxadaz bizi nahi dut. Gozatu.

Erantzuna neronek eman dut eta ez dakit urratsak emateko moduan nagoen. Egoera batean ezinegona azaldu da eta bestean gozatzearen ideia.

Patxadaz pentsatu beharko dut...

INAXIO ARIN ETA MATTIN JAUREGI
ERLEZAINAK

Erretxinak

Erretxindurik ez nabilen arren bادت erretxin gustu bat, erretxin konpletoa, goitik beherakoa...

Erlauntza guztiak erretxindurik izaten dira gure erlategian, laukiak itsatsita, ezin askatu, marroiak eta likatsuak.

Propolia da erretxin hori, gure gorputzari horrenbeste lagundu diezaiokeen produktua.

Propolia landareen hostoetatik ateratako erretxina da, erleak beren erlauntza isolatzeko erabiltzen dute, erreginak errundako arrautzak abarasketan desinfektaturik egoteko, erlauntzak jasan ditzakeen bibrazioak gutxitzeko edo txirrisketatik hotz edo haizerik ez sartzeko.

Gure kasuan bestelako erabilpen bat du, eta normalean osasunarekin lotzen dugu. Parranda osteko toxinak isurtzen laguntzen du, eztarriko minarentzat ere lagungarria da eta baita ezpain urratu edo pupentzako.

Onura asko dituen pro-

duktua da baina zu sendatze ez bazaitu ez da erleen edo erlezainaren errua.

Erlezainok beti diogu lagungarria dela, lagundu dezakeela baina milagrorik ez eskatu.

Kontsumitzeko modu aproposena estraktu moduan dela diote, tantak urarekin baraurik edanez.

Badakigu ez dela ezitia bezain gustagarria baina ezitia bezain lagungarria denez barrura, hobe eztarria erretxindurik bukatzea eztarriko minez baino!

GOMENDIOAK

GAIXOTASUNAK AURREIKUSTEKO

Haurrak

5 goizean eta 5 gauean.

Helduak

10 goizean eta 10 gauean.

GAITZARI AURRE EGITEKO

Haurrak

8 goizean eta 8 gauean.

Helduak

20 goizean eta 20 gauean.

OINEZKOAK PROTAGONISTA ETA AISIALDIRAKO ETA ATSEDENERAKO BERDEGUNEAK IZANGO DITU GORRITIKO EREMU ERABERRITUAK

Gorriti eremuaren berreskuratzea 2019-2023 legealdiko proiektu estrategiko eta garrantzitsuenetarikoa izan da. Izan ere, gaur egun eremua degradatuta dago, eta ez da herritarrentzat eroso, ezta erakargarria ere.

Egoera horren jakitun eta Alde Zaharra biziberritzeko apustuan, udal gobernuak eremuko eraberritze integralerako ezinbestekoak diren jabetza pribatuak eskuratu ditu legealdian zehar eta behin jabetza guztiak eskuratuta, hiru proiektu garatu ditu, eremuaren eraberritze integrala 3 fasetan oinarrituta dagoelako eta esku-hartze bakoitzak berariazko proiektu eta lanketak behar izan dituelako.

**Eremua berreskuratzeko udalak
1,3 milioi euroko inbertsioa egingo du,
erosketa, proiektuen idazketa eta
hirigintza lanak barnebilduta.**

**Proiektuak barnebiltzen dituen
fase eta azpi-proiektuak:**

1. Oyarbide eraikineko eranskina eraisteko obra-proiektua.
2. Enperadore kaleko horma-bitartekoa edo mehelina iragazgaizteko eta estetikoki akabera txukuna emateko proiektua, eremu horrek merezi duen duintasuna emateko.
3. Berurbanizazio proiektu integrala.

Oyarbide eranskinaren eraisketa lehen urrats modura

Oyarbide eraikineko eranskina eraisteko lanek, joan den martxoaren 15ean hasitakoak, hasiera eman diote eremua berreskuratze prozesuari. Lanek hilabeteko iraupena izango dute eta horrekin batera, Enperadore kaleko horma-bitartekoa iragazgaizteko eta estetikoki txukun jartzeko obren lizitazioa ere abiatu da. Hurrengo urratsa, beraz, obra horiek gauzatzea izango da eta ondoren, etorriko da eremu osoaren eraberritze integrala.

Oinezkoak protagonista izango diren eremua, berdeguneekin eta pasealeku berriarekin ibaiaren alboan

Proiektuak pertsonak ditu helburu eta oinezkoak lehentasun. Hori oinarri hartuta, Gorriti plazan plataforma bakarra sortuko da, ibilgailuek eta oinezkoek partekatuko dutena. Horretarako asfalto inprimatua erabiliko da, kotxeen abiadura murrizteko eta ibilgailuen trafikoa berrantolatuko da.

Andre Mari kalean asfalto inprimatuko zoladura jarriko da eta bi erreiko galtzada sortuko da, bi noranzkoetarako. Andre Mari eta Agintari kaleen arteko eremua trantsiziozko eremua izango da, loreontziak kokatuko dira eta edukiontziak bertan jarriko dira, plataforma berri batean.

Pasealeku berria sortuko da ibai ertzean eta lorategi eremua eserlekuekin eraisketa lanak egingo diren espazioan, aisialdirako eta atsedenerako berdeguneekin eta jolas-eremu berriarekin. Landarediak garrantzia berezia izango du proiektu honetan eta landare eta zuhaitzak landatuko dira berdegune berrian.

Energia kontsumo baxuko argiak ere jarriko dira eta euri uren bilketarako sistema ere aurreikusi da, egungo trazadura mantenduz.

Berrurbanizazio proiektuak helburu du eremua berreskuratzea herritarren beharrei erantzunez, espazio atseginagoa eta irisgarriagoa izan dadin. Eta eremu osoari itxura homogeneo edo bateratua emango zaio.

AGENDA

OSTIRALA

MARTXOAK 24

ALBIZTUR

UDABERRI FESTAK

17:00. Frontenis txapelketa.

Jarraian. Pintxo potea.

20:00. Frontenis txapelketako azken finala.

ALEGIA

BAKARRIZKETA

22:00. *Magma mia!* bakarrizketa, Beatriz Egizabalekin. Zinean.

AMASA-VILLABONA

EKITALDIA

Ernai 10 urtez, Iratzar herriko tabernan.

19:00. *Bizitzeko modu bat* aurkezpena.

19:30. Argazki erakusketa, luntxa eta DJ Euzkolabel.

ANOETA

GAZTELEKUA

Kirol arratsaldea.

ASTEASU

AIZTONDOKO I. ANTZERKI ALDIA

19:00. *Andre zaharraren manifestua*. Helduentzat.

Udaletxeko ikuskizun aretoan.

BERASTEGI

IRTEERA

Sagardotegira irteera, Gaztainondo elkarteak antolatuta.

IBARRA

OMENALDIA

19:00. Ibarako Sokatira taldeko kideei omenaldia, plazan.

IRURA

AUDIZIOA

18:30. Loatzo musika eskolaren perkusio audizioa. Musika eskolan.

TOLOSA

BONU SALMENTA

Ostiral eta larunbata.

Tolosako komertzioetan gastatzeko bonuen salmenta, 20 euroekin 30 euro gastatu.

08:00-14:00 eta 16:00-20:00.

Larunbatean goizez bakarrik.

San Frantzisko kaleko etxolan.

LANBIDE AZOKA

09:00-14:00. VIII. Lanbide

Heziketa Azoka.

Trianguloa plaza.

MANIFESTAZIOA

Usabal kiroldegiko langileen grebako mobilizazioa.

18:30. Manifestazioa. Trianguloa plazatik abiatuta.

AMALUR JARDUNALDIK

19:00. *100 izar geologiko istorio sinestezin baterako: Lurra*, Asier Hilarioren eskutik, euskaraz eta gaztelaniaz. Topic-en.

ANTZERKIA

20:00. *Hobe ixilik*.

Txalo produkzioak.

Leidor antzokian.

KONTZERTUAK

19:00. Astrisky Montero duoren kontzertua. Saikin 2 tabernan.

22:00. Ella la rabia eta Kohatu taldeen kontzertua. Bonberenean.

LARUNBATA

MARTXOAK 25

ALBIZTUR

UDABERRI FESTAK

10:00. Mendi ibilaldia. Douglas izeira. Amaieran, hamabitakoa parte hartzaileentzat.

16:00. Herri arteko pilota txapelketako partidak.

17:00. Ume jolasak eta eskulanak,

19:00. Patata tortilla lehiaketa.

20:30. Barrikotea.

Egunari amaiera emateko. DJa.

ALEGIA

GAZTE EGUNA

14:30. Bazkaria, Gaztetxean.

Bingoa eta poteo musikatua.

23:00. Manitu eta DJ Padu.

ALTZO

IKASTAROA

10:00-12:00. Asisko Urmenetaren ikastaroa: *Euskal Herriko historia osatzen*. Batzarremuñon.

MARTXO MOREA

19:00. Ines Osinaga. *Ibilbide artistikoa: hitzez eta musikaz*. Batzarremuñon.

AMASA-VILLABONA

ETXERA EGUNA

Etxera eguna jaialdia. Musika, umorea, bazkaria, jokoak, konbi-karpa eta haur txokoa. Mendi martxak Orio eta Andoaindik Villabonara.

HIKA UPATEGI FEST

10:30. Ate irekiera.

11:30. Bisita gidatua.

12:00. Foodtruck.

12:00. Bertso saioa. Maialen Lujanbio, Amets Arzallus eta Oihana Iguaran. Amaia Agirre gai jartzailearekin.

13:00. Ardo dastaketa.

13:30. Anariren kontzertua.

14:30. Menu gastronomikoa, Roberto Ruizekin.

ANOETA

GAZTELEKUA

Sukaldaritza. LH 5-6 gazteentzat.

IRTEERA

LH 5-6ko gazteentzat irteera antolatu dute Isastira, zaldian ibiltzeko.

ASTEASU

III: ANTTINE EGUNA

10:00. Familiarteko jolas olinpiadak.

11:30. Herrik kirolak vs. crossfit.

13:30. Xerapia astoa ibargaiko belazean egongo da. Ea non egiten duen kaka. Egin apustu!

13:30. Trikitilariekin kalejira.

15:00. Bazkaria.

16:30. Bertsolariak. Amaia Agirre eta Una Mendizabal.

19:30. Distopia elektrotxaranga.

23:30. DJ Reibax.

BERROBI

IRTEERA

Arabar Errioxara irteera autobusean.

BIDANIA-GOITZ

TAILERRA

17:00. Kukurik talo ikastaroa antolatu du. Bidaniko plazan.

TOLOSA

AHOZ AHO

VII. Euskal Kontalarien Topaketa, Amaroazo auzo etxean.

09:30. *Hitzorduen hitzordua*.

Hizlariak: Dorleta Kortazar, Ines Bengoa, Jokin Irungaray, Bego Alabazan, Pedro Alabazan eta Ane Gebara. Joxemari Karreren koordinazioarekin. Euskaraz, helduentzat.

12:30. Yoshi Hioki (Japonia).

13:30. 2023 Urrezko Kalabaza sariak.

17:00. Andoni Ollokiegiren musika emanaldia.

ELKARRETARATZEA

Usabalgo langileen grebaren barruko mobilizazioa.

11:00. Elkarretaratzea, Trianguloa plazan.

PAILAZOAK

11:00 eta 16:00. Pirritx, Porrotx eta Marimototsen *Urteak bete, abenturak bizi* ikuskizuna.

Amarozko auzo elkarte eta Bonberenearekin elkarlanean antolatuta. Pailazo taldearen 35. urteurrena, Amaroazo auzo elkartearen 50. urteurrena eta Bonberenearen 25. urteurrena ospatuko dute.

KANTU JIRA ETA BAZKARIA

Tolosa Kantariren kantu jira.

12:00. Tonto kaletik abiatuko dira.

Ondoren. Bazkaria.

TOPAGUNEA

Arrazakeriaren aurkako murala margotuko dute, Gazte Topagunean.

KONTZERTUAK

18:30. Tolosako musika bandaren.

Udaberri hasierako kontzertua, Zerkausian, Idoia Balza Garmendiak zuzenduta.

22:00. Asgarth eta Niña Coyote eta Chico Tornadoren kontzertua. Bonberenean.

ZIZURKIL

FESTA

Uda urte berriari ongi etorria.

10:30. Pello M. Otaño plazatik.

11:00. Motzanen ibilaldia. Inguruko zuhaitz eta landareak. Eskuetatik eskuetara ekimenaren barruan, adin guztietarako txangoa azalpenekin.

Eguerdian. Plazan, euskal egutegiko urteberriari ongi etorria.

AIZTONDOKO I. ANTZERKI ALDIA

20:00. *Intxaurrak*. Helduentzat. Atxulondo kultur etxean.

IGANDEA MARTXOAK 26

ALBIZTUR

UDABERRI FESTAK

12:00. Ardo zuri dastaketa.

17:30. Maialen Aristegiren kontzertua.

ALEGIA

IRTEERA

15:15. Cazoo Baskonia - Surne Bilbaobasket partida ikustera joateko autobusa antolatu du Elorri Aldapak.

ALTZO

KONTZERTUA

12:30. Emakumea eta musika. Hodeiertza abesbatza.

AMASA-VILLABONA

MENDI MARTXA

Aizkardi Mendi Elkartearen 54. Mendi Martxa.

07:00. Ibilaldi luzea.

08:00. Ibilaldi motza.

IKUSKIZUNA

19:30. *Anonyme popular*. Gurea antzokian.

**Irakurri 26-29 orrietan.*

BERROBI

IKUSKIZUNA

18:00. *Urbasa* ikuskizuna plazan. Musika eta akrobazia.

LEABURU-TXARAMA

SENIDETZE EGUNA

Larresoro eta Leaburu-Txarama Senidetze Eguna.

11:00. Ongi etorria herriko dantzariekin.

Ondoren. Hamaiketako herriko sagardogileen sagardoarekin.

12:00. Bertso pilota.

Arkaitz Esnaola Jon Erasunen aurka. Sebastian Lizaso eta Mizel Mateo bertsolariekin eta Elene eta Haizea trikitilariekin.

14:00. Bertso bazkaria herriko ostatuan.

ASTELEHENA MARTXOAK 27

ALEGIA

BILERA

18:00. Alegiako festak antolatzeko bilera, kultur etxean.

ANOETA

SAIO IREKIA

17:00. *Sexualitatea eta nerabeak*. Nerabeen gurasoentzako saio irekiak. Sexune taldeak eskainita. Herri ikastolan.

LIZARTZA

BILERA

19:00. TEK Lizartza proiektuaren aurkezpena. Lizartzan Komunitate Energetikoa sortzeko prozesua hasiera da. Lehenengo bilera. Udaletxeko areto nagusian.

TOLOSA

TOLOSATZEN

Autozainketa.

Saioa Garmendiarekin.

16:00-18:00 edo 18:00-20:00.

Iturriza elkartean, Alondegia plazan.

JABETZE ESKOLA

16:00-18:00. *Las mujeres y el amor: amar desde la igualdad*. Pepa Bojo Ballesterrek eskainita. Astelehenetan, martxoaren 20tik maiatzaren 29ra. Gaztelaniaz. 10 euro. Kultur etxean.

ZIZURKIL

AIZTONDOKO I. ANTZERKI ALDIA

11:00. *Kolorez kolore*, HH 3-5ekoentzat. Atxulondo kultur etxean.

ZINEMA

LLAMAN A LA PUERTA

Larunbata eta astelehena (19:00).

Tolosa, Leidor.

THE QUIET GIRL

Larunbata (19:30 eta 22:00) eta astelehena (19:30).

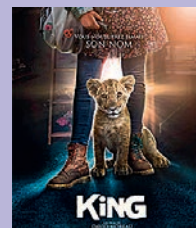
Amasa-Villabona, Gurea.

LIVING

Larunbata (21:30) eta igandea (19:30).

Tolosa, Leidor.

KING, MI PEQUEÑO REY

Igandea (17:00).

Tolosa, Leidor.

NI-AREN ETA GU-AREN ARTEKO HARIAN

Bertso sortak oinarri dituen Anonyme Popular proiektuan murgilduta dabilta Igor Elortza eta Rafa Rueda; disko-liburua kaleratu zuten, eta orain, benetan heldu nahi zuten formatuan ari dira, zuzenekoetan, «ikuskizun bizi bat» eskainiz. Igandean, Villabonan izango dira.

Irati Saizar Artola

Igor Elortza bertsolariak eta Rafa Rueda musikariak sortutako proiektua da Anonyme Popular. Bederatzi bertso sorta idatzi ditu Elortzak eta hip-hop, pop, bachata zein funk doinuetara eraman ditu Ruedak. Igande honetan, Villabonako Gurea antzokian izango dira emanaldia eskaintzen, 19:30etik aurrera.

Oso barrutik sortutako bertso jarrietatik abiatutako proiektu bat dela azaldu du Elortzak. «Garaiari eta giroari buruz» idatzi ditu hitzak, eta gai sozial, politiko edota kolektiboagotzat jotzen direnak erabili ditu: adibidez, euskal gatazkaren iragana eta oraina, edo gizon bezala kokatzea «feminismoaren indarraldi zorioneko honen garaiotan». Intimoagotzat edo pribatuagotzat jotzen diren gaiak ere badaude lan berrian:

«Laguntasuna izan daiteke bat, edo beste bat izan daiteke gutako bakoitza bere baitan, azaletik barrura, nor garen, zer garen eta hortik kanpora zer erakusten dugun».

Hala ere, sakoneko hari orokor bat du proiektuak, Elortzak azaldu duenez: «Ni-aren eta gu-aren artekoa, norbanakoaren eta kolektiboaren artekoa dena». Hasieratik izan zuen garbi gai horiez aritzeko modurik zintzoena, benetakoena, «ni-tik kantatzea zela, ez nitaz». Ariketa zintzo bat egin nahi zuela esan du, «nahiz eta badauden kontu autobiografiko batzuk».

Kolektiboa, bikote batetik hasita, biren arteko harremana, baina, aldi berean, gatazka bat ere badela dio. «Kolektibo hori handia bada, are eta gatazka gehiago eta interesgarriagoak sortzen dira ni-aren eta gu-aren artean». Indibidualaren eta kolektiboaren buelta horretan mami-tu ditu hitzak, osotasunean lana zentzua emateko ere. «Uste dut gu-ak edo gu-ek zentralitatea eduki izan duten garai bate-tik gatozela, eta ni-ak azpiratuta egon di-rela, eta euskaldunon kasuan nabarmen xamar esango nuke gainera; norbanako-aren ikuspegia ere aldarrikatzen ge-nuen». Eta orain, kontua aldatu dela uste du: «Garai indibidualizatuan gaude, munduak norbanako gisan nahi gaitu, eta lortu da, hein batean, gu norbanakotzea; eta orain denok ga-biltza kolektibo eske. Badaude aldeak ni-aren eta gu-aren artean, baina denok behar ditugu ni-tasunak eta denok behar ditugu gu-tasunak».

Proiektuari izena ia dena eginda zegoenean ipini zioten. Bertso sortetako bat kopla sorta bat da, bere abizenetatik hasita, Inor Elorza Aranoa esanez, eta «zuhaitz genealogiko apetatsu bat» eginez, erreferentzia artistikoak errekonozitu nahi izan ditu: «Iñor Lopategi Lete, Iñor Larzabal Lete, Iñor Zumeta Oteiza, eta mundu mailako hainbat kantari eta artista ai-patzen ditut, amaieran esanez 'Inor Anonyme Popu-lar, zertarako eskatu lar, enaiz betiko izango, lehen pertsona singular'». Hortik hartu zuen izena: «Batetik, Anonyme Po-pular norbait dela adierazten due-lako, baina, beste asko izan daitez-keela esateko ere bai; Igor dela bai-na Inor dela; eta, bestetik, hainbeste bertso eta kantu jaso di-tugu kantu herrikoi moduan, jakin barik norenak diren, gure nahia hori ere badela: noizbait, norbaitek, ber-

«Garai indibidualizatuan gaude, munduak norbanako gisan nahi gaitu»
IGOR ELORTZA

tso sorta hauetakoren bat edo beste kantatzea, jakin beharrik gabe nork eginak diren».

Ruedarekin batera, berriro

Berriro gurutzatu dira Elortzaren eta Ruedaren bide-ak, ahotsa eta musika ardatz. «Duela bost urte, uda batez, lauzpabost emanaldiko kale proposamen bat egin genuen, bertsolari moduan Unai Iturriaga eta biok, eta, musikari moduan Josu Zabala eta Rafa Ruedak». Anonyme Popularrekin bilatu nahi izan di-tuen musika giroak eta sonoritateak lantzeko Rueda «lagun ona» izango zela argi izan zuen Elortzak ha-sieratik.

«Horrelako lanetan sartzen garenean beti dago au-kerak besteak dakarrenarekin nor-bere burua harritzeko», eta hori bi-latzeaz gain, halaxe gertatu zaie: «Aurreikuspenak egiten ditugu, eta horiek betetzea nahi izaten dugu, baina, sorkide den beste edonork beretik emanek, proiektua handitzea, haztea eta aberas-tea dakar, eta kasu honetan, zorio-nez, bi gauzak gertatu dira».

Elortzak berak, hitzak idazteaz gain, kantu molde, musika estilo eta giroak iradoki zizkion Ruedari, eta hortik egin du lan musikariak. «Sorpresa onak eman dizkit», aitortu du. Anonyme Popular garaiari eta giroari jarritako bertsoak dira, eta hori horrela, musika modernoa jarri nahi izan dio. «Askotan, hitzaren inguruan gabiltzanok uste dugu dena hitzek esaten dutela, baina ez da hala, musikak ere asko esaten du». Hala ere, bertso jarriak oinarri dituen proiektu batean hitzak zentralitatea behar duela uste du, eta hitz horientzako pentsatutako melodiak dira entzungai lan horretan.

Zuzenekoetan, Elortza eta Ruedaz gain, Alvaro Olaetxea musikariak ere hartzen du parte. Eta ibilbide horretan ondoan dute Oier Zuñiga aktore eta antzerki zuzendaria, zuzenekoak ideiatzen lagundu diena. Anonyme Popular taularatzeko «modu propio bat» bilatu nahi izan dute: «Nagusiki bertsoak, musika eta bideoak daude, baina ez da kontzertu bat, ez da zinema, ez da bertso jarrien emanaldi huts bat ere, badu hiruretatik dezente, eta hori guztia harilkatzeko antzerki munduko baliabide batzuk erabiltzen ditugu».

Zuzenekoez gain, hainbat formatutan plazaratu dute Anonyme Popular, ikus-entzunezkoari garrantzia emanda. «Bertso jarrien historia labur bat eginez gero, garai batean, ahoz aho zabaldu ziren bertso eta kantu herrikoiak; gero, bertso paperak etorri ziren; ondoren, bertso diskoak eta bertso musikatuak». Proiektu berri horrekin, ikus-entzunezkoen formatua erabili dute, eta Kulturaz Azpeitiko Kultur Kooperatibako bideo sortzaileekin egin dute lan horretarako. Youtuben zabaldu zuten lehenik, eta disko-liburu batean ere jaso dute guztia orain. «Bildumazaleentzat izan daiteke diskoa, baina, liburu batean ere jaso nahi izan dugu, bertso asko direlako, eta hitzak zentralak direnean, CD bat

«Askotan, hitzaren inguruan gabiltzanok, uste dugu, dena hitzek esaten dutela»

IGOR ELORTZA

Anonyme Popular emanaldia

MARTXOAK 26, IGANDEA
Villabonako Gurea antzokian, 19:30ean.

- Musikariak: Igor Elortza, Rafa Rueda eta Alvaro Olaetxea.
- Soinu teknikaria: Jose Lastra.
- Bideo proiektzioa: Gaizka Izagirre.
- Zuzenekoak ideiatzen: Oier Zuñiga.

baino handiagoa zen formatu fisiko batean jasotzea ikusi dugu egokien, ondo maketatu eta diseinatuta, modu eder batean biltzeko».

Orain, benetan heldu nahi zuten euskarrian eta formatuan ari dira buru-belarri: zuzenekoetan. «Espe-
rientzia ederra izaten ari da; hasieran, izan genuen halako tentsio berezi bat, baina, orain, geroz eta gehiago gabiltza gozatzen, solturarekin gabiltza, ikusten dugu funtzionatzen duela, eskaintzen dugunak baduela mamia eta baita forma edo estetika eder eta erakargarria ere, eta horrekin goaz Villabonara».

IKER IBARLUZEA
EGURALDI ADITUA

EGU RAL DIA

OSTIRALA

Giro motela-
goa. Goizean

hodeiak oso ugariak izango dira eta euri txiki modura zertxobait bustiko du. Eguerditik aurrera atertzeko joera hartuko du eta pixkanaka ostarate batzuk zabalduko dira. Goizean ipar-mendebaldeko haizea ibiliko da, baina arratsaldean ipar-ekialdera egingo du. Temperatura asko jaitsiko da, 16-17 graduan joaz goia.

LARUNBATA

Giro txukuna. Goizean hodei asko izango da, baina ateri eutsiko dio. Eguerditik aurrera ostarate zabalak izango dira, baina azken orduan berriz ere hodeiak nagusituko dira, gauean euri pixka bat egitea baztertu gabe. Hego, hego-mendebaldeko haizeak tarteka harro joko du. Temperatura igo egingo da, 19-20 graduan joaz goia.

IGANDEA

Giro nahasiagoa. Egun osoan zehar hodeiak nagusi izango dira eta zeharka pasako den fronte batek tarteka euri zaparrada batzuk utziko ditu, bereziki eguerditik aurrera. Mendebal, ipar-mendebaldeko haize bizia ibiliko da eta tenperaturak nabarmen egingo du behera, nekez pasako dituelarik 15-16 graduak.

ASTELEHENA

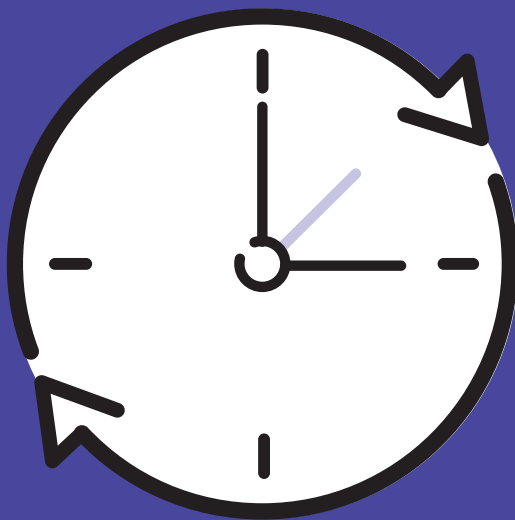
Altxatzera egingo du. Goizean eta arratsaldeko lehen orduak arte zeru hodeitsua eta euri zaparradak. Arratsaldean atertu eta ostarateak irekiko dira. Goizean ipar-haizea ibiliko da, baina arratsaldean aldakor geratuko da. Tenperaturak 13-14 graduan joko du goia.

ZERBITZUAK

ZORION AGURRAK

*Urtebetzeak, urrezko ezteiak,
ezkontzak, jaioberriak...*

943 65 56 95 · San Esteban 20 · Tolosa
ataria@ataria.eus

ORDU ALDAKETA

Martxoak 26 igandeko 02:00etan 03:00ak izango dira.

FARMAZIAK

MARTXOAK 24, OSTIRALA

TOLOSA

Egunekoa. Cecilia Bronte Posada.
Korreo kalea, 20.
943 67 60 13.

MARTXOAK 25, LARUNBATA

TOLOSA

Egunekoa. Cecilia Bronte Posada.
Korreo kalea, 20.
943 67 60 13.

MARTXOAK 26, IGANDEA

AMASA-VILLABONA

Egunekoa. Juana Maria Sanchez Alias.
Kale Berria, 34. 943 69 11 30.

MARTXOAK 27, ASTELEHENA

TOLOSA

Egunekoa. Oskar Etxebeste Etxarri.
Gernikako Arbola, 3. 943 65 10 40.

EGUNERO

GAUEKO GUARDIAKO FARMAZIA:
TOLOSA.

LEIRE ANDRES MORANT.

ZABALARRETA, 1. 943 67 38 49.

Uzbekistan

IRTEERA 2023ko maiatz

NOAOA
BIDAIAK

Noaoak gidatutako talde bidaiak. Lasarte-Oriatik irtenda.

943 37 36 13 • info@noaoa.eus • Hipodromo Elorbidea, 10 • Lasarte-Oria

saridunak

Atarikideentzat **kaxa bat** dugu

Errigorako produktuez osaturiko kaxa

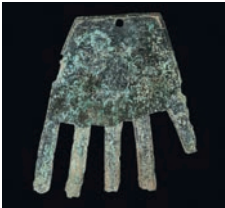

errigora.eus

- Juan Mari Martinez (Tolosa)

Atarikideentzat **sarrera bikoitza** dugu

Irulegiko Eskua:
Indusketa Arkeologiko baten kronika hitzaldia

- Nekane Artolazabal (Tolosa)

Saria eskuratzeko Ataria jarriko da zuekin harremanetan

Martxoak 28, asteartea
19:30ean Tolosako Leidorren

Mondragon Unibertsitatea
Goi Eskola Politeknikoa

Goierri Campusa

ORDIZIA

INGENIARITZA MEKANIKOKO GRADUA

Martxoak 25, 11:00

Eman izena

www.mondragon.edu/ate-irekiak

ATEIREKIAK

ESKOLA EUSKALDUNA, INKLUSIBOA eta BIZIA

**TOLOSAKO
EUSKAL
ESKOLA
PUBLIKOA**

Euskalduna
Kalitatezkoa
Anitza

Sartu
Orixe
ezagutzera

Aurrematrikula Batxilergoa
MARTXOAREN 27tik
APIRILAREN 21era

Informazioa:

www.orixebhi.hezkuntza.net

943 899 288 / 943 899 289